

ΚΛΕΙΩ

H.J. Leidecker gezeichnet.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΤΙΑ

ΑΡΙΘΜ. 22.

Τόμος Α'.

Συνδομή, άρχομένη από 1. Έανουαρου έκαστου έτους, έτησία μόνον και προπληρωτέα:

Πανταχού φράγκ. χρ. 20 ή μέρε. 16.

ΕΤΟΣ Α'

της 15/27. Νοεμβρίου 1885.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ,

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ, ΚΑΙ ΤΟ ΗΠΡΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΘΑΛΗΝ, ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΔΥΟ.*)

Νέον ἀγλαὸν δῶρον ὁφείλουσιν αἱ Πιερίδες τῷ μουσολήπτῳ συγγραφεῖ τοῦ Παραβάτου καὶ τῆς Θεοδώρας, τὸν ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ ἔχει δέ τι τὸ ἐξόχως ἐπίκαιρον ἢ ἐμφάνισις τοῦ ὡραίου τούτου δράματος, καθ' ἣν στιγμὴν μετὰ μακραν περίοδον ληθάργου κατέλαβε πάντας πατριωτικός τις δργασμός, αὐτόματα δὲ στρέφονται τὰ βλέμματα των γινωσκόντων τὴν πάτριον ἡμενίστορίαν πρὸς τὸν κλεινὸν ἐκεῖνον Αὐτοκράτορα, δεστις πρῶτος, μετὰ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ἦγαγε τὰ τροπαιοῦχα ἑλληνικὰ σπλα μέχρι τοῦ βαθμούς τῆς

Ἄσιας, καὶ ἀφοῦ ἐπόρθησε τὴν κλεινὴν τῶν Περσῶν πρωτεύουσαν Δασταγέρδο, ἀφοῦ ἀνέσκαψε τὴν πατρίδα τοῦ Ζωροάστρου Θαβαρμαΐς, ἀφοῦ ἐπήνεγκε τὸν θανάσιμον ιτύπον εἰς τὸ ἀρχαῖον κράτος τῶν Σασσανιδῶν, ἀνέκτησε τὸ ιερὸν τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολον, ὅπο τοῦ Σαρβάρου ἀρπαγέν, καὶ ἀνεστήλωσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ.

Τοιαύτη ἡ θεσπεσία δηντως εἰκών, ἣν δ συγγραφεὺς εὗρεν „ἔγκεχωσμένην ἐν ταῖς εὐρωπαϊσσαις δέλτοις τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων“ καὶ ἣν, ἀναστήσας ἔκειθεν, περιέβαλε δια τῶν ζωηρῶν καὶ ἐξόχως δραματικῶν ἐκείνων χρωμάτων, ἀτινα χαρακτηρίζουσι πάντα τὰ προηγούμενα αὐτοῦ ἔργα. Περὶ τῆς κυρίως πλοκῆς οὐδὲν λέγομεν, καθ' ὃσον οὐδεὶς βεβαίως δι μὴ ἀναγνώσων τὸ δράμα τοῦτο, ἀναφέρομεν δ' ἀπλῶς διτιάπορρει αὕτη ἐκ τοῦ

*) Σ. Σ. Κ. Ἑλλήνιμος φύλος ἀπέστειλεν ἡμῖν τὴν ἀνωτέρων βραχεῖαν διατριβὴν περὶ τῶν δύο γένων φυλολογικῶν προϊόντων, δῆ τὴν ἔκδοσιν ἀνηγγείλασμεν διὰ τῆς Κλεισθένης. Εὐχαρίστως δημοσιεύσαντες αὐτήν, συνοδεύσαντες τὴν παρατιθεμένην ἔνδιαφέρουσαν σκηνήν καὶ διὰ τινῶν πρωτοτύπων εἰκόνων ἐκ τῶν πολλῶν, δοσι κόσμουσι τὸ πολυτελέστατον βιβλίον τοῦ κ. Κλεώνος Ράγκαβη.

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Α'.

παραφόρου ἔρωτος τοῦ Ἡρακλείου πρὸς τὴν ἴδιαν ἀνεψιὰν Μαρτίναν, δεῖτις κατέληξεν εἰς τὸν ἀθέμιτον γάμον, ἐξ οὗ ἐπήγασαν πάντα τὰ ἐπακολουθήσαντα δεινὰ καὶ τὰ ποικίλλοντα τὸ ἔργον ὑψίστως δραματικά ἐπειρόδια. Ἀντὶ δὲ πάσης περαιτέρω ἀναπτύξεως προτιμῶμεν τὴν παράθεσιν μιᾶς τῶν ὥραιοτέρων τοῦ δράματος σκηνῶν, τῆς παριστώσης τὴν συνέντευξιν μεταξὺ τοῦ κόμητος Ἀθαλαρίχου, Πρεσβευτοῦ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πολιορκουμένων, καὶ τοῦ Χαρακού τῶν Ἀβράων, δεῖτις ἀπὸ κοινοῦ μετα τῶν Περσῶν εἶχε περιβάλλει διὰ στεφάνης πυρὸς καὶ σιδήρου τὴν κλεινὴν πρωτεύουσαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡκριβῶς ἐν τῇ σκηνῇ ταῦτη καθίστανται κατάδηλοι τολμηροὶ τινες νεωτερισμοὶ, εἰς οὓς, ὑπὸ την ἐποφίν τῆς γλώσσης, μετ' ἀπαραμίλλου ἐπιτυχίας προέβη ὁ συγγραφεὺς, παραθέτομεν ὡδε ὅσα περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν τῷ προοιμίῳ λέγονται, τα ἔξτις:

„Περὶ τῆς γλώσσης μία μόνη ἐπιβάλλεται ἡμῖν παρατήρησις, καθ' ὃσον μετεχειρίσθημεν καὶ αὖθις τὴν τῶν προτέρων ἡμῶν ἔργων, μετα μόνης τῆς διαφορᾶς, διτὶ διὰ τὰς σκηνάς, ἐν αἷς ὅμιλοις εἰς τὸν πεζὸν λόγον πρόσωπα τοῦ λαοῦ, παρεδέχθημεν ὑφος κατά τι ταπεινότερον. Διετηρήσαμεν μάλιστα καὶ κλίμακα σταθερῶν ἀποχρώσεων δι' ἔκαστον πρόσωπον κατὰ τὴν κοινωνικὴν τάξιν, εἰς τὸν ἀνήκει. Οὕτως, ἐν φὶ οἱ μεγιστᾶνες μεταχειρίζονται τὴν καθαρεύουσαν ἐκείνην, ἡς τυγχάνομεν θερμοὶ θιασῶται, δ' Ἐλπίδιος καὶ Βούσας, ἀστοὶ τοῦ Βυζαντίου ἀργότερον στρατολογημέντες, ἵστανται μίαν βαθμίδα κατωτέρω, μετ' αὐτοὺς ἔρχονται οἱ κοινοὶ στρατιῶται Σεισμὸς καὶ Σαπφήρης, καὶ τέλος ἡ Λεοντὼ καὶ Γορδία, αἵτινες ὅμιλοισι τὴν χυδαίαν, ἀλλὰ μετ' ἀποφυγῆς τῶν βαθαυστέρων ἐν αὐτῇ στοιχείων. Ἐν ταῖς σκηναῖς ταύταις ἐπομένως ἀναφίνονται καὶ αὖθις ἐνιαχοῦ τὰ μόρια ἐκεῖνα, τὸ κά, τὸ θά, καὶ τὸ δέν, μετὰ τῶν λοιπῶν χυδαϊσμῶν, ὃν τὴν ὄλοσχερῆ ἀποσκοράκισιν ἐπεζητήσαμεν ἐν τοῖς λοιποῖς ἡμῖν ἔργοις. Τοῦτο οὐδόλως λανθάνει ἡμᾶς διτὶ ἐστὶ μερική τις παλιμβουλία, ἀλλὰ πταίει τῆς γλώσσης ἡ κατάστασις. Βεβαίως ἡ ἐντελής τοῦ ὑφούς σταθερότης ἐστὶν ἐπίζηλον ἀγαθόν, καὶ ἀπεδείξαμεν, καθ' ἀφρονοῦμεν, διτὶ δὲ ἐνδελεχοῦς ἐπιμελείας ἐπιτυγχάνεται αὐτῇ. Ἄλλ' εἰς τὸ στόμα προσώπων, ἀνηκόντων εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, ἀποβαίνει τὸ ὑφος τοῦτο βεβιασμένον, ὃση καὶ ἀν καταβληθῆ περὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ προσπάθεια, καὶ διὰ τοῦτο ἐφάνη ἡμῖν ἀπαράτητος μείζων τις ἐλευθερία, ἐφ ἐσον τούλαχιστον διατελοῦμεν γλωσσικῶς εἰς τὴν παροῦσαν γκάδη κατάστασιν, ὅπως διὰ τῆς ἐλαστικότητος ταύτης καὶ ποικίλιας ἀποβῆ ἡ σκηνὴ ἔτι μᾶλλον τὸ πιστὸν κάτοπτρον τοῦ πραγματικοῦ βίου.“

„Πλὴν δὲ τούτου προέβημεν καὶ εἰς ἔτερον τολμηρότερον νεωτερισμόν. Προαιώνιος τυγχάνει ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας πάλη, οἱ δὲ Τοῦρκοι εἰσιν ἀπλοὶ διάδοχοι τῶν Ἀράβων, ὡς οὔτοι ὑπῆρχαν διάδοχοι τῶν Περσῶν. Μεταβληθέντων τῶν δόνομάτων καὶ οὐχὶ τῶν πραγμάτων, αἱ σχέσεις τοῦ νεωτέρου Ἐλλήνισμοῦ πρὸς τοὺς Κυριάρχους εἰσὶν ἀπλῶς ἡ συνέχεια τῶν σχέσεων τοῦ Βυζαντίου Κράτους πρὸς τοὺς μεγάλους Βασιλεῖς. Ἐκ τῆς συναφείας ταύτης κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας προέκυψε διάλεκτος, ἦτις, ὅμιλουμένη ὑπὸ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἰδίων Ἐλλήνων, περιεῖχε πλείστας ὅσας Περσικὰς λέξεις· Καὶ ἀπωλέσθησαν μὲν αὗται, πλὴν ὀλιγίστων, ὡς παρασάγγης, ἀκινάκης, ἀλλ' ἀντικατέστησαν αὗτὰς ἱσάριμοι Τουρκικοί, αἵτινες τυγχάνουσι παρ' ἡμῖν κοινὰς καταληπταί. Οὕτως τούτων ἔχόντων, διὰ τοὺς ἐν τῷ δράματι ἕμων Πέρσας παρεδέχθημεν

τὴν ἀνατολικὴν ἐκείνην διάλεκτον, ἦτις, γνωστὸς παράγων τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, χορηγεῖ δλως ἰδιάζουσαν ζωτικότητα εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα. Νομίζουμεν δὲ διτὶ τὸ τοιοῦτον ὑφος, ἐφαρμοζόμενον μάλιστα εἰς τοὺς ἱάμβους, παρέχει τι τὸ ἀκραιφνῶς κωμικὸν εἰς τὰς εὐτραπέλους τοῦ δράματος σκηνάς.“

„Ἐν δὲ τῇ μικρῷ κωμῳδίᾳ, ἦτις ἐπακολουθεῖ τὸ δρᾶμα, ἐγκατελείφθη κατ' ἀνάγκην δλως τὸ ὑφηλὸν ὑφος, ὅπερ φυσικὸν ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῷ ἐπιμεμελημένῳ πεζῷ λόγῳ, ἀποβαίνει ἀνεφάρμοστον ἐν τῷ συνήδει διαλόγῳ. Ἐν ὁ μικρὸν πλέον διαφέρουσιν αἱ Ἀθηναῖκαι αἴθουσαι τῶν Παρισιανῶν, ἢ ἐν αὐταῖς ὅμιλουμένῃ διάλεκτος (patois) ἐστὶν εἰσέτι ἡ τῶν τριόδων, καὶ φαίνεται παρ' ἡμῖν ἀτελῶς ἐφαρμοζόμενον τὸ ῥήτον, διτὶ δ' ἀριστος τοῦ πολυτισμοῦ καθρέπτης ἐστὶν ἡ γλώσσα. Ὁρῶντες ὅμως τὰς καταπληκτικὰς τῆς γραφομένης προσδόους, τρέφομεν τὴν ἔδραίναν πεποιθησιν διτὶ ἐπίκειται καὶ τῆς λαλουμένης ἡ ἐξευγένισις. Τὴν λαλουμένην ταύτην ἀπεμμήμημεν ἐπακριβῶς ἐν τῷ διαλόγῳ τῶν δευτερεύοντων τῆς κωμῳδίας ἡμῶν προσώπων, ἐνθυμημέντες τὴν Σπαρτιατικὴν μέθοδον τῶν μεθυόντων Εἰλάτων. Διὰ πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἐπειδιόξαμεν κατ' ἀντιπαράθεσιν τὴν ἐφικτὴν τῆς φράσεως ἐξευγένισιν, καὶ λογιζόμενα εὐτυχεῖς ἐάν εὑρεθῆ τὸ κρῆμα, εἰς δὲ κατελήξαμεν, οὐχὶ λίαν βεβιασμένον διὰ τὴν σκηνήν, ἀναγνωρίζοντες πληρέστατα τὴν μεγίστην τοῦ ἐγχειρήματος δυσχέρειαν. Ὁ ἐν τῷ σκοτεινῷ τούτῳ πελάγει τῶν ποικίλων γλωσσικῶν συντριψμάτων πλέων, διέρχεται ἀνὰ πᾶσαν φράσιν καὶ λέξιν μεταξὺ τοῦ ταπεινοῦ καὶ τοῦ ἐξεζητημένου, ἀληθῶς συμπληγάδων, ἀς δλίγοι διεκφεύγουσιν ἀσινεῖς.“

Ιδού δὲ καὶ ἡ σκηνή:

ΜΕΡΟΣ Α.

ΣΚΗΝΗ Δ.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς τοῦ Χαρακού, βαρβάρως πολυτελές, ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀβράων πρὸ τοῦ Βυζαντίου. Ο ΧΑΡΑΚΟΣ καθηταὶ ἐπὶ θρόνου κεκαλυμμένου διὰ λεοντῆς. Παρ' αὐτὸν ἔτερος θρόνος χαμηλότερος. Ο ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ ὅρθιος συνομιλεῖ μετὰ τοῦ ΧΑΡΑΚΟΥ. Δεξιῶς μεγιστᾶνες Ἀβραες, καὶ ἀριστερῶς ἡ ἀκολουθία τοῦ Γουσδανάσπα. Ἀργότερον δὲ οἱ ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ μετ' ὅλων ἀξιωματικῶν.

ΧΑΡΑΝΟΣ.

Καὶ λέγεις, Γουσδανάσπα, διτὶ πάντοτε τοὺς Ἐλληνας εὐκόλως ἐνικήσατε;

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Τ' ἀσκέρι, Σάχ Χαράκος, γύρα φέραμε στὰ βιλαστικά δλα τῶν Χριστιανῶν.

Σὰν τὰ τσακάλια τὴν ἡμέρα κρύπτονται, καὶ σκούζουν δλη νύκτα — Κύριε ἐλέησον.

ΧΑΡΑΝΟΣ.

Ολίγη ἐσται τότε καὶ τῆς πόλεως ἡ ἀμυνα, βεβαία ἡ ἐκπόρθησις.

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Δικό σου εἶνε τὸ Σταμπούλ, ἐφέντι μου, μόν' κάνε ζεῦκι καὶ στὸ γλέντι ῥίξε το, δικό σου καὶ δικό μας.

ΧΑΡΑΝΟΣ.

Τέλος ἐφθασεν ἡ ὄρα σου, ὡς πόλις ὑπερφίαλε, τῆς οἰκουμένης ἀλοχών πρωτεύουσα.

Ἐγκλείω μῆσος κατὰ σοῦ καὶ ἀσπονδὸν
ἐκδίκησιν. Τοσάκις σ' ἐπληρίασα
ἀλλ' ἀγερώχως ἐκ τοῦ ὄψους τῶν τειχῶν
σὺ ἔθεωρεις τὸν ἡλεινὸν κατακτητὴν
τῆς δύσεως. Νῦν μάθε τὸν ἀξίαν μου
καὶ εἰς σωροὺς αἰθάλης μεταβλήμητο.
Μὲ ἀπεκάλεις ἀτασθάλως βάρβαρον,
ἀλλ' ἥδη πέδας ἐκ σιδήρου καὶ πυρὸς
σοὶ περιβάλλω, δούλη ἐπαφρόδιτε,
καὶ εἰς τὰ γόνατά μου καταρρίπτω σε.

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Ἐτσι ποῦ νάχης τὸ χατῆρι τοῦ Ὄρμού,
ποῦ νὰ χαρῆς τὰ νειάτα καὶ τὰ γένεια σου,
γιαχνὶ κοπανισμένο κάμε τους Γραικούς,
γιὰ νὰ σουράσῃ ἢ μεγάλη μύτη τους.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Καὶ σὺ αὐτοὺς δικαίως ἀπεγθάνεσαι.

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Ποιο συχαμένο γένος ἔχει δι ντουνιᾶς;
Στὸ ἄτ-μειδάνι μέρα νύκτα παίζουνε,
ὅλα τὰ ζέρουν, ὅλα τὰ χαλεύουνε,
δι μπεχλιβάνης Ζωροάστρης κρίνεται,
καὶ τ' ἀλλ' ἀσκερία φαρασιοῦ σαρώματα,
μὲν τοὺς σκαλίστης λίγο τύφλα ν' ἔχουνε.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Ο Σάρβαρος βεβαίαν τὴν ἀντίληψιν
ὑπόσχεται;

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Σὺ στεῖλε τὰ καίνια σου,
καὶ ὅλοι σὰν τοὺς λύκους θὰ χουμίζουμε.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Οι Σλαῦοι διοικοῦσι τὰ μονόζυλα.
Ἀνέλαβον ἐκεῖνοι την μεταφοράν.
Ἐσμὲν καθ' ὅλα ἐπομένως σύμφωνοι.
Τὰ δύο τρίτα τῶν ἐκκλησιῶν ἐμά
καὶ τῶν παρθένων, τὰ λοιπά νόμετερα.

ΓΟΥΤΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Καμήλαις, Σάχ Χαγάνε, δὲν γεννήθηκαν
νὰ κουβαλήσουν τέτοιο κόσμο πλάτζικο.
Οταν θυμοῦμαι, τζάνουμ, πῶς θὰ σύρουμε
ἀπ' τῆς χρυσᾶς πλεξίδες τῆς γκιουζέλ χανούμ,
μόλις ὅρθις κρατιοῦμαι στῆς ἀρίδαις μου,
καὶ τρέμει σὰν το φύλλο τὸ πηγοῦν μου.
(Ἀντηχοῦσιν ἐκτὸς τῆς σκηνῆς σαλπισμοί, καὶ θόρυβος δορέτων κρουομένων
ἐπὶ τῶν ἀσπίδων.)

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Ίδου οἱ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων. Κάθησον
ἔγγυς μου, ἐν φί οἵτοι μένουσιν ὅρθοί
καὶ ἀσκεπεῖς ὡς δοῦλοι. Ἀν ἀμαχητί
παραδιθῶσι, τὴν ζωὴν χαρίζομεν
εἰς βρέφη καὶ πρεσβύτας, ἀλλως αὔριον,
τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου κυριεύομεν,
καὶ πάντας ἀμειλίκτως κατασφάζομεν.

(Εἰσέρχεται δὲ Ἀθαλάριχος ὑπὸ ἑτέρων ἀξιωματικῶν ἀκολουθούμενος καὶ
προσγενεῖς ὑπέρηφανως. Οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν μένουσι παρὰ τὴν εἴσοδον.)

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Ἐκ μέρους τοῦ Μαγίστρου ἔρχομαι πρὸς σέ,
Χαγάνε τῶν Ἀβάρων. Οὕτω σέβεσαι
τοὺς ὄρκους σου, ἢ ὅλως ἐλησμόνησας
τὰ πάντα ὅσα μεδ' ἥμων ὑπέγραψας,
καὶ τους ἀφθόνους θησαυρούς, οὓς ἔλαβες;
Τὸ δίκαιον τὸ θεῖον καὶ ἀνθρώπινόν
πᾶς οὕτως αὖθις ἀδετῶν, ἐπέρχεσαι,
ώς λαῖλαψ λαοφόρος καὶ ἀκάθεκτος,
τὰς ἐπαρχίας διὰ τί λυμαίνεσαι
τοῦ Κράτους τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀτάσθαλος
τὰ τείχη πᾶς ὑβρίζεις τὰ περίπουστα
τοῦ Βυζαντίου;

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Πνέετε τὰ λοίσθια
καὶ κομπορρημονεῖτε; Καθυπέταξε
τὸ γένος τῶν Ἀβάρων ὕδη ἀπασαν
τὴν δυσμικὴν Εὐρώπην. Ἐχει σύνορα
τοὺς πάγους τῆς Σκυθίας καὶ τὰ ὄδατα
τοῦ διαυγοῦς Ἀδρία. Τρέμει πρὸς αὐτοῦ
ἡ κοσμοκράτωρ Ρώμη, καὶ ἀγέρωχον
κομπάζει ἔτι μόνον τὸ Βυζάντιον.
Τοὺς μαχητάς μου πρὸς αὐτοῦ ὠδήγησε
πολλάκις, ἀλλ' ἐκάμψιμην ἐκ δεήσεων,
καὶ ἀρκεσθεῖς εἰς δῶρα εὐτελῆ τινα,
προσκαίρως παρηγήθην τῆς ἀλώσεως.
Εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τούτῳ δείξατε,
καὶ πρόθυμοι τὰς πύλας νῦν ἀγοίξατε.
Γενναιοφρόνως τὴν ζωὴν δωρῶ ὑμῖν.
Λαβόντες σάγιν καὶ χιτῶνα ἔκαστος
εἰς τὴν Ἀσίαν παρευθύνεις ἀπέλθετε;
ἄλλ' ἄφετε τὴν πόλιν πᾶσαν εἰς ἐμὲ
μεδ' ὅλων ὅσα περιέχει. Ἀγετε.
Σιγῇλιν γράφω τότε εἰς τὸν Σάρβαρον,
τὸν σύμμαχόν μου, ὅπως μή τι πάθητε.

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Ἀρέσκεσαι ὡς βλέπω, εἰς τὰ ὄνειρα,
πλὴν πρόσεχε, διότι ἔχει δριον
καὶ ἡ μακροθυμία.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Σὺ τὰ βλέμματα
εἰς τὰς εὐρείας πεδιάδας πλάνησον,
καὶ ἵδε τὴν στεφάνην, δι' ἣς ἔξωσα
τὰ ἐτοιμόρροπά σου προτειχίσματα.
Ἡ σωτηρία δὲν ὑμᾶς ἀδύνατος
καὶ ἀν μεταβληθῆτε εἰς γοργούς ἱχθύς
ἐν τῷ ἀφρῷ δειπνοῦτε πάντως ἢ διέλθητε
ὡς ὅρνεις τοὺς αἰθέρας τανυσίπτεροι.

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Ὕμεῖς εἰς αἷμα μόνον βαπτιζόμεθα,
καὶ εἰς τῆς νίκης τὰ πτερά φερόμεθα.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Πλὴν τῶν ἀπροσμαχήτων μυριάδων μου,
καὶ Πέρσας τρισχιλίους διὰ Πρέσβεων
μοὶ πέμπει ὁ πιστός μου φίλος Σάρβαρος,
ώς βλέπετε.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΜΑΡΤΙΝΑ.

Ο ΚΟΜΗΣ ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ ΠΑΡΑ Τῷ ΧΑΓΑΝῷ ΤΩΝ ΑΒΑΡΩΝ.

Η ΜΑΡΤΙΝΑ ΦΕΥΓΟΥΣΑ ΕΠΙ ΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ.

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Όλιγον μὲ φοβίζουσιν
αἱ μυριάδες, αἱ τὴν χρείαν ἔχουσαι
τῶν χιλιάδων.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Σύνελθε, μανόμενε.
Μὴ παροξύνῃς οὔτω τὸν πανίσχυρον,
μὴ τρομερὰ ἐπέλθῃ νὶ ἐκδίκησις.

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Τὶ τζαμπουνίζεις, μπρὲ γκιαοῦρι, μπουνταλᾶ;
Μή τὸν ἀκοῦς, Χαγάνε. Ἐξω βγάλε τον!
Γραικοὶ καὶ φεῦσται μιᾶς μουντζούρας λέκιασμα.

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Οὐδέποτε πρὸς δούλους ἀπευθύνομαι,
ἀλλ’ ὁ Χαγάνος, ὅστις ἐπιτρέπει σοι
τὴν γλωσσαν ταύτην, μὲ ὑβρίζει διὰ σοῦ.

Ἄδυνατος ἐνταῦθα νὶ ἀντίστασις,
καὶ ὡς οἱ Πέρσαι οὗτοι βεβαιοῦσι με,
οἰκτρὰς ὑπέστη ἡττας ὁ Ἡράκλειος,
οὐδ’ ἐξ αὐτοῦ ὑπάρχει δι’ ὑμᾶς ἐλπίς.

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Δεινῶς οἱ σύμμαχοί σου ἀπατῶσι σε.
Ἐν μέσῃ τῇ Περσίᾳ ὁ Ἡράκλειος
εἰσδύει, δεκάκις κατετρόπωσεν αὐτούς,
ἀνέσκαψεν ἐκ βάθρων τὴν γενέθλιον
τοῦ Ζωροάστρου, ἀπειλεῖ τὸ Δασταγέρδ,
καὶ πρὸ μικροῦ ἀκόμη ἐξωλόθρευσε
πάρα τὸν Σάρον τὴν τετάρτην στρατιάν,
ἥς ἀνεδείχθη Στρατηγὸς ὁ Σάρβαρος.

ΓΟΥΣΔΑΝΑΣΠΑΣ.

Ἀκοῦς τί λέει; Σφάξε τον, ἐφέντι μου,
Στὴ σοῦβλα βάλτον. Τὰ παιδιά κόψε του!

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Πρὸς σέ, Χαγάνε, ἥλθον δπως ἴδωμεν
ἀν τῆς εἰρήνης δυνατὴν νὶ τήρησις.
Πλὴν βλέπω ἡδη ὅτι ὅλως μάταιοι
οἱ περιατέρω λόγοι. Καταλείπω σε,
ἀλλ’ ἀκουσον καὶ ταῦτα. Πρὶν ἀφήσω σοι
ὦς ἔρμαιον τοῦ κόσμου τὴν πρωτεύουσαν
ἐκατοντάκις προτιμῶ τὸν θάνατον.
Ἴππέων ἔχω χιλιάδας δώδεκα,

καὶ ἄλλους τόσους οἱ ἀστοὶ παρέταξαν,
ἐν φιλοδύμως εἰς τὰ ὅπλα ἔσπευσαν
πρεσβύται καὶ παιδία. Ἐτοιμάσθητι
εἰς φοβερὸν ἀγῶνα, καὶ ἀνόρυξον
βαθεῖς τοὺς τάφους τῶν ἀγρίων σου ὅρδων.

ΧΑΓΑΝΟΣ.

Μὴ ἐκ τοῦ σοῦ ἀρχίσω μόνον πρόσεξον.
Σὲ ἀπολύω.

ΑΘΑΛΑΡΙΧΟΣ.

Σπεύδω εἰς τὴν ἄμυναν.

Ἐν ω ἀπέρχεται δ' Ἀθαλάριχος μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, καὶ τὴν σειράνην
οἱ σάλπιγγες, πίπτει τὸ διασκήνιον.)

Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ περιέχεται μετὰ τὸ δρᾶμα καὶ χαριεστάτη κωμῳδία, ἡς δὲ τίτλος ἔμημονεύθη ἀνωτέρω, καὶ εἰς ἣν ἐπιψυλάσσεται ἐπίτιμος βεβαίως θέσις ἐπὶ τῆς νεαρᾶς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ἡ δὴ τοῦ νέου ἔργου διακόσμησις εἶναι ἐφαρμολλος τῶν ἑτέρων ὀραίων ἔργων τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, μετὰ τῆς διαφορᾶς, ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην πᾶσαι αἱ εἰκόνες εἰσὶ πρωτότυποι καὶ ἡ ἐπεξεργασία αὐτῶν ὀφείλεται εἰς τὴν γραφίδα διαπρεπῶν καλλιτεχνῶν, αἱ μὲν μικραὶ εἰς τὴν τοῦ περιβλέπτου ἐν Βιέννη ζωγράφου A. Bauer, αἱ δὲ μεγάλαι τοῦ Karl Fr. Hasse ἐν Λειψίᾳ, ἐν φιλογραφίας ἐξετέλεσαν ἐπὶ τῶν πρωτοτύπων σχεδίων οἱ ἀριστοτέχναι C. Angerer & Göschl ἐν Βιέννη.

²Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

M. K.

ΠΕΡΙ ΚΑΘΑΡΟΥ ΑΕΡΟΣ.

Ἄπειροι καὶ ἀμέτρητοι εἴναι αἱ πηγαὶ, δι' ᾧ ὁν μολύνεται δὲ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Εἴτε ζῶντα, εἴτε σηπόμενα τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα ἀποβάλλουσιν ἀέρια, δὲ βίος τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖ καθημερινὴν ἴκαστην φυτικῶν ἢ ὅρυκτῶν οὖσιδιν, αἵτινες παράγουσι καπνόν, πολλὰ βιομηχανικὰ ἔργοστάσια παράγουσιν ἀέρια, διὰ τῆς φθορᾶς, εἰς ἣν πᾶν γῆγινον ὑπόκειται, ἐγείρεται ἀμέτρητος κόνις, ἥτις πάντα νόμον βαρύτητος χλευάζουσα αἰωρεῖται εἰς τὰ κύματα τοῦ ἀέρος.

Τοῦτο συμβαίνει ἀπὸ χιλιάδων ἑτῶν, ἀφ' ὃτου ὑπάρχει δὲ κόσμος, καὶ ἐν τούτοις καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰ ἐλεύθερα μέρη ἔχει ὁ ἀήρ την αὐτὴν σύστασιν, δὲ ἀήρ τῆς Σαχάρας δὲν εἴναι διάφορος τοῦ τῶν Ἀλπεων. Ὁ ἀήρ ἄρα καθαρίζεται ἀφ' ἑαυτοῦ, διότι μέρας τῶν διὰ τῆς καύσεως καὶ σήψεως γεννωμένων ἀερίων μεταβάλλεται ἐν τῷ ἀέρι εἰς ὅδωρ καὶ εἰς ἀνθρακικὸν ὅξει, ἀπέρι ἀμφότερα εἴναι σταθερὰ στοιχεῖα τοῦ ἀέρος. Ἄλλα δὲ ἀέρια δὲν μεταβάλλονται μὲν ἐν τῷ ἀέρι χημικῶς, ἀλλ' ἀπορροφῶνται ὑπὸ τοῦ ὅδατος καὶ διὰ τῆς βροχῆς ἀποδίδονται πάλιν εἰς τὴν γῆν. Τοιουτορόπως καθαρίζεται ὁ ἀήρ καὶ ἀπὸ τὴν ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσαν κόνιν. Παροδικῶς ἄρα δύναται νὰ ἔηε ἀκάθαρτος ὁ ἀτμοσφαιρα, καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὕτη εἴναι κατὰ χώρους περιωρισμένη.

Ἐν τούτοις ἐπικρατεῖ παράδοξος σύγχυσις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιωρισμένου χώρου. Καὶ ἄλλοι μὲν θεωροῦσι τὸν ἀέρα πόλεως τίνος ἀκάθαρτον ἐν περιφερικῷ χώρῳ πέραν τοῦ ἑνὸς μιλίου περὶ τὴν πόλιν, καὶ δὲν ἔχουσιν ἀδικον, ἄλλοι δὲ ἐκανοποιοῦσι τὴν συνείδησίν των ἀνοίγοντες τὸν χειμῶνα ἐπὶ ἡμίσειαν μόνον ὥραν τὸ παράμυρον τοῦ δωματίου των καὶ πιστεύουσιν ὅτι τοιουτορόπως κατώρθωσαν ἐντελῶς νὰ ἀερίσωσι τὸν κοιτῶνά των. Αὐτοὶ ἔχουν βέβαια ἀδικον. Μετὰ πόσον μεγάλης βραδύτητος γίνεται ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος, δύναται τις νὰ ἰδῃ κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ δάσει. Ἐνταῦθα εἴναι φυσικὸν νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος δὲν ἐμποδίζεται, καὶ ἐν τούτοις ποσάνις „ἢ δροσερὰ τοῦ δάσους σκιά“ εἴναι μόνον μῦθος! Το δάσος εἴναι σκιερόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δροσερόν. Ὁ θερμός καὶ ὑπὸ ὅδατος κεκορεσμένος ἀήρ εἴναι περικεκλεισμένος ὡς ἐν θερμοκήπῳ, καὶ πρέπει αἱ πνοαὶ τοῦ ἀνέμου νὰ ἔηε ισχυραί, δπως διαφυσημῇ τὸ δάσος. Διὰ τοῦτο, μόνον ὅταν ἐπικρατῇ ἀνυπόφορος καύσων ἀναζητοῦμεν τὴν σκιὰν αὐτοῦ, δταν δὲ καλυψθῇ ὅλης μόνον τὸν νεφῶν ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ ἥλιος

πλησιάζῃ εἰς τὴν δύσιν, ἀμφότεροι ἐξερχόμενα εἰς τὴν ζωογόνην δρόσον τῶν λειμώνων.

Ο ἐν τῷ δάσει παγερὸς καύσων προέρχεται ἐξ ἀερίων, τὰ ὅποια ἀβλαβῶς δυνάμειν, ἐν φιλογραφίας ἐξετέλεσαν ἐπὶ τῶν βλαβερῶν ἀναμένεων τοῦ ἀέρος, αἱ δὲ στεναὶ δίοδοι μεταξὺ μψηλῶν οἰκιῶν, ὡςπερ σύριγγες μεταλλουργείου, ἐμποδίζουσι τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος.

Ἐὰν ἡ ἀλλαγὴ τού ἀέρος τῶν κατοικιῶν ἡμῶν ἦτο δυνατὴ μόνον διὰ τῶν παραθύρων καὶ θυρῶν καὶ ἐὰν δὲν συνέβαινεν ἀδιάκοπος ἀερισμὸς αὐτῶν διὰ τῶν τοίχων καὶ ἐστιῶν, ἡθέλομεν πράγματι καταντήσει ἐλεεινὰ ἀληθῶς καὶ ἀξιοδάκρυτα ὅντα, ὅπως καὶ οἱ ἀτυχεῖς ἐκεῖνοι, οἵτινες εἴτε ἐξ ἀνάγκης, εἴτε ἐξ ἀνοίας ζῶσι τὸ πλεῖστον τοῦ βίου των ἐν χώροις κακῶς ἀεριζόμενοι καὶ βαθμηδὸν ἀπομνήσκουσιν ἐκ στερήσεως ἀέρος καὶ χρονίου δηλητηριασμοῦ.

Πῶς γίνεται λοιπὸν ἡ βλάβη, ἡ ἐξ ἀκαθάρτου καὶ διεφθαρμένου ἀέρος προσφορόμενη;

Ο ἀναπνέομενος ἀήρ σκοπὸν ἔχει ν ἀποκαθάρῃ τὸ ἀπὸ τῆς καρδίας εἰς τοὺς πνεύμονας ὀθοιόμενον αἷμα. Διὰ νὰ καθαρισθῇ δὲ τὸ αἷμα, πρέπει δὲ μετὰ τοῦ αἵματος ἡγωμένος ἀνθρακός νὰ ὀξειδωθῇ εἰς ἀερισμόφορον ἀνθρακικὸν ὅξει καὶ νὰ ἐκπεινθῇ. Οἱ πνεύμονες ἡμῶν περιλαμβάνουσιν ὀρισμένην τινὰ ποσότητα ἀέρος, οἵτινος τὸ δέσμηγόν τοῦ ἐξαρκεῖ ἀκριβῶς εἰς τὴν ὁξειδωσιν τοῦ αἵματος τῶν πνευμόνων. Ὅταν δρᾶμας ὁ ἀήρ ἐκπέσει τῶν σταθερῶν στοιχείων του περιέγη καὶ ἄλλα, ἔστω καὶ ἀβλαβῆ, τότε εἰςέρχεται μὲν πάλιν εἰς τὸ πνεύμονα τὸ αὐτὸ ποσὸν ἀέρος, ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἐμπειρίζεται ὀλιγώτερον δέσμηγόν τοῦ. Τὸ ἔλλειψια τοῦτο πρέπει νὰ καλυψθῇ ἀναπνέομεν ταχύτερον καὶ διὰ τοῦ μείζονος ἀριθμοῦ τῶν εἰςπνοῶν προσπαθοῦμεν ἀκούσιων νὰ ἀναπληρώσωμεν τὸ ἐν ἐκάστῃ ἀναπνοῇ ὁλεῖπον, οὕτω δὲ ταράσσεται φυσικῶς ἡ αὐτητρὶα τοῦ δργανισμοῦ οἰκονομία. Οἱ στηθικοὶ δὲ ὅλως ἀντιθετον αἵτινας ἀναγκάζονται ν ἀναπνέωσι ταχύτερον. Οἱ πνεύμονες αὐτῶν δὲν περιέχουσιν ἀρκοῦν ποσὸν ἀέρος, διελουσι συχνότερον νὰ τὸν ἀνανεώνωσι καὶ αἰσθάνονται ἀνα-